

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
Z HISTORII
Klasa IV. V, VII, VIII.**

CELE OCENIANIA:

1. Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach.
2. Pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju i motywowanie go do dalszej pracy.
3. Dostarczenie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.
4. Umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

PRZEDMIOTEM OCENY NA LEKCJACH SĄ:

- a) wiadomości,
- b) umiejętności,
- c) aktywność na lekcji (ocena wystawiana jest w oparciu o plusy i minusy).

Obserwacja ucznia uwzględniająca:

- przygotowanie do lekcji,
- prowadzenie zeszytu,
- wypowiedzi na lekcji,
- pracę w grupie,
- posługiwanie się pomocami naukowymi (mapy, tablice graficzne, atlasy, słowniki),
- analiza źródeł historycznych.

KRYTERIA OCEN

- ILOŚĆ OCEN NA SEMESTR

(minimalna ilość ocen cząstkowych wymagana do wystawienia oceny) :
kl. IV – 3 oceny, kl. V, VII, VIII – 6 ocen.

- **SPRAWDZIANY** (waga: 3) – w kl. V - 3 na semestr (po każdym przerobionym dziale i po lekcji powtórzeniowej, zapowiedziany z tygodniowym wyprzedzeniem).

- **KARTKÓWKI** (waga: 2) – 1-2 na semestr (z trzech ostatnich lekcji, nie musi być zapowiedziana)

- **ODPOWIEDZI USTNE** (waga: 2)

- **ZADANIE DOMOWE** (waga:1) – 1 na semestr

- **ZESZYT ĆWICZEŃ** (waga:1) – 1 na semestr

- **ZESZYT PRZEDMIOTOWY**

- **AKTYWNOŚĆ NA LEKCJI** (za każde trzy plusy ocena bardzo dobra, za trzy minusy niedostateczna) – praca na lekcji, odpowiedź.

Uczeń ma prawo do zgłoszenia np (nieprzygotowanie do lekcji), bz (brak zadania) – po 1 razie na semestr.

- **POPRAWA OCENY ZE SPRAWDZIANU**

Możliwość poprawy oceny dostatecznej i niższej w terminie do 2 tygodni od otrzymania oceny.

– INFORMACJA O OCENIE Z TESTU, SPRAWDZIANU

w ciągu 7 dni od napisania.

– WARUNKI UZYSKANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNEJ OCENY
KLASYFIKACYJNEJ :

opracowanie lektury historycznej,
referat, prezentacja multimedialna
pomoc naukowa (plansza, album, makieta)
udział w konkursie

OCENA CELUJĄCA - poziom wymagań W (wykraczające)

Uczeń:

- posiada wiedzę wykraczającą poza obowiązujący program nauczania w odniesieniu do określonej epoki, kraju, zagadnienia,
- zna dzieje własnego regionu w stopniu wykraczającym poza materiał poznawany w czasie lekcji, umie je powiązać z dziejami Polski lub powszechnymi,
- biegle wykorzystuje zdobytą wiedzę, by twórczo rozwiązywać nowe problemy,
- twórczo i samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- samodzielnie rozwiązuje problemy omawiane w czasie lekcji; jest inicjatorem rozwiązywania problemów i zadań w pracy pozalekcyjnej,
- potrafi samodzielnie dotrzeć do różnych źródeł oraz informacji i w oparciu o nie rozszerzyć swą wiedzę historyczną,
- potrafi uporządkować zebrany materiał, przechowywać go i wykorzystywać,
- potrafi na forum klasy zaprezentować wyniki swoich prac poznawczych,
- zna i rozumie podstawowe pojęcia historyczne, poprawnie posługuje się kategoriami historycznymi (myślenie przyczynowo - skutkowe),
- wyraża własne zdanie, popiera je właściwą i logiczną argumentacją,
- posługuje się poprawną polszczyzną, uczestniczy w konkursach historycznych.
- bierze udział w konkursach, w których jest wymagana wiedza historyczna- odnosi w nich sukcesy.

OCENA BARDZO DOBRA - poziom wymagań D (dopełniające)

Uczeń:

- opanował pełny zakres wiadomości przewidziany programem nauczania,
- dociera samodzielnie do źródeł i informacji wskazanych przez nauczyciela,
- posiada wiedzę z dziejów własnego regionu w stopniu zadawalającym,
- aktywnie uczestniczy w lekcji,
- postawione problemy i zadania rozwiązuje samodzielnie,
- rozwiązuje zadania dodatkowe o średnim stopniu trudności i potrafi zaprezentować ich wynik na forum klasy,
- poprawnie posługuje się poznanymi pojęciami, dostrzega przyczyny i skutki wydarzeń historycznych,
- potrafi uporządkować zebrany materiał, przechować go i właściwie wykorzystać,
- bierze udział w konkursach, w których jest wymagana wiedza historyczna,
- potrafi poprawnie rozumować w kategoriach przyczynowo - skutkowych, wykorzystując wiedzę z historii a także przedmiotów pokrewnych.

OCENA DOBRA - poziom wymagań R (rozszerzające)

Uczeń :

- opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem nauczania w stopniu zadawalającym,
- zna najważniejsze wydarzenia i postaci z dziejów regionu,
- potrafi korzystać z zaprezentowanych na lekcji źródeł informacji,
- postawione zadania i problemy rozwiązuje samodzielnie lub, w przypadku zadań trudniejszych, pod kierunkiem nauczyciela,
- aktywnie uczestniczy w lekcji,
- dostrzega przyczyny i skutki wydarzeń historycznych,
- podejmuje się samodzielnego wykonania dodatkowych prac o niewielkim stopniu trudności,
- poprawnie rozumuje w kategoriach przyczynowo skutkowych.

OCENA DOSTATECZNA - poziom wymagań P (podstawowe)

Uczeń:

- opanował podstawowe elementy wiadomości programowych pozwalające mu na rozumienie najważniejszych zagadnień przewidzianych w programie,
- zna niektóre wydarzenia i postaci z dziejów regionu,
- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji,
- potrafi wykonać proste zadania,
- w czasie lekcji wykazuje się aktywnością w stopniu zadawalającym.

OCENA DOPUSZCZAJĄCA - poziom wymagań K (konieczne)

Uczeń:

- posiada poważne braki w wiedzy, które jednak nie przekreślają możliwości dalszej nauki,
- przy pomocy nauczyciela wykonuje zadania o niewielkim stopniu trudności,
- prace wykonuje chętnie, na miarę swoich możliwości,
- konstruuje krótkie, dwu-trzyzdaniowe wypowiedzi.

OCENA NIEDOSTATECZNA

Uczeń:

- nie opanował podstawowych wiadomości, a braki są tak duże, że uniemożliwiają mu kontynuację nauki,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o niewielkim stopniu trudności i wykonać najprostszyc zadań.

SPOSÓB INFORMOWANIA RODZICÓW/PRAWNYCH OPIEKUNÓW O WYMAGANIACH EDUKACYJNYCH ORAZ O WARUNKACH I TRYBIE UZYSKIWANIA WYŻSZEJ NIŻ PRZEWIDYWANA ROCZNA OCENA KLASYFIKACYJNA.

Nauczyciele na początku każdego roku szkolnego informują rodziców/prawnych opiekunów (na zebraniach) oraz uczniów o wymaganiach edukacyjnych niezbędnych do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów, a także o warunkach i trybie uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych.

WYMAGANIA PROGRAMOWE DLA KLASY IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Temat	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej.	Liczba godz.
Rozdział I: Z historią na Ty			
1. Historia – nauka o przeszłości	– historia jako nauka o przeszłości – historia a baśnie i legendy – efekty pracy historyków i archeologów – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział	III.1 III.3 III.4	1
2. Historia wokół nas	– znaczenie pamiątek rodzinnych – drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny – „wielka” i „mała” ojczyzna – patriotyzm jako miłość do ojczyzny – sposoby wyrażania patriotyzmu	I.1 I.2 II.3	1

	<ul style="list-style-type: none"> – „małe ojczyzny” i ich tradycje – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm, patriotyzm lokalny</i> 		
3. Mieszkamy w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – naród polski jako zbiorowość postępująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium – dziedzictwo narodowe – polskie symbole narodowe – polskie święta państwowe – państwo polskie i jego regiony – mój region częścią Polski – znaczenie terminów: <i>państwo, region, naród, mniejszość narodowa, symbole narodowe, Związek Sowiecki, Polonia.</i> 	II.1 II.3	1
4. Czas w historii	<ul style="list-style-type: none"> – chronologia i przedmiot jej badań – oś czasu i sposób umieszczania na niej dat – podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>) – cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki – epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne 	III.2	1
5. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> – obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami – określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia – podział czasu na wieki 	III.2	1
6. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> – podobieństwa i różnice między mapą a planem – znaczenie mapy w pracy historyka – odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej – najstarsze mapy świata 	III.3	1
Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału I			2
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów			
1. Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none"> – słowiańskie pochodzenie Polaków – legendarne początki państwa polskiego – księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski – małżeństwo Mieszka I z Dobrawą – chrzest Mieszka I i jego znaczenie – znaczenie terminów: <i>plemię, dynastia, Słowianie, Piastowie</i> 	II.1 IV.1	1
2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	<ul style="list-style-type: none"> – misja świętego Wojciecha w Prusach – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski – znaczenie terminów: <i>poganin, misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i> 	IV.2	1

3. Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów – reformy Kazimierza Wielkiego – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka – umocnienie granic państwa – <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> – utworzenie Akademii Krakowskiej – znaczenie terminów: <i>uniwersytet, żak</i> 	IV.3 IV.5	1
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> – objęcie władzy przez Jadwigę – zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki – przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie – zagrożenie ze strony Krzyżaków – okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę – skutki zawarcia unii polsko-litewskiej – znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i> 	IV.4	1
5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	<ul style="list-style-type: none"> – rycerz – cechy charakterystyczne – postać Zawiszy Czarnego – bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze – znaczenie terminów: <i>rycerz, miecz, kopia, herb, kodeks honorowy</i> 	IV.4	1
6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	<ul style="list-style-type: none"> – Mikołaj Kopernik i jego życie – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii – znaczenie terminu „astronomia” 	IV.5	1
Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału II			2
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej			
1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu	<ul style="list-style-type: none"> – kariera polityczna Jana Zamoyskiego – kariera wojskowa Jana Zamoyskiego – Zamość – miasto renesansowe – Akademia Zamojska – <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> – znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman, Carstwo Rosyjskie</i> 	IV.6	1
2. XVII wiek – stulecie wojen	<ul style="list-style-type: none"> – potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami – rola husarii w polskich sukcesach militarnych – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz, epidemia</i> 	IV.7	1
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w. – Konstytucja 3 maja – rozbiory Rzeczypospolitej przeprowadzone przez Rosję, Prusy i Austrię – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r. – bitwa pod Raclawicami i rola kosynierów 	IV.8 II.1.	1

	<ul style="list-style-type: none"> – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>reformy, rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy, zaborcy</i> 		
4. Józef Wybicki i hymn Polski	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w stworzeniu Legionów Polskich – Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski – znaczenie terminów: <i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i> 	IV.9 II.1	1
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> – Romuald Traugutt – życie przed wybuchem powstania styczniowego – branka i wybuch powstania styczniowego – wojna partyzancka – funkcjonowanie państwa powstańczego – Romuald Traugutt dyktatorem powstania – represje po upadku powstania styczniowego – znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, branka, państwo podziemne, wojna partyzancka, zesłanie</i> 	IV.10	1
6. Maria Skłodowska-Curie – polska noblistka	<ul style="list-style-type: none"> – edukacja M. Skłodowskiej -Curie na ziemiach polskich – tajne nauczanie i Latający Uniwersytet – kariera naukowa M. Skłodowskiej- Curie – Nagrody Nobla przyznane M. Skłodowskiej -Curie – polscy nobliści – znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i> 	IV.11	1
Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału III			2
Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce			
1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	<ul style="list-style-type: none"> – działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową – udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej – odzyskanie niepodległości przez Polskę – walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska – Józef Piłsudski naczelnikiem państwa – Narodowe Święto Niepodległości – znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita, Naczelnik Państwa, Rzeczpospolita</i> 	IV.12 II.1.	1
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> – problemy odrodzonej Polski – zaślubiny Polski z morzem – zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy – Gdynia polskim „oknem na świat” – znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i> 	IV.13	1

3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch II wojny światowej – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy) – akcja pod Arsenalem – batalion „Zośka” w powstaniu warszawskim – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia – znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> 	IV.14	1
4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”	<ul style="list-style-type: none"> – polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej – obozy koncentracyjne – raporty Witolda Pileckiego – represje komunistów i śmierć Witolda Pileckiego – polityka komunistów wobec polskiego podziemia – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>obozы koncentracyjne, komunizm, opozycja antykomunistyczna, „żołnierze niezłomni”</i> 	IV.15	1
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	<ul style="list-style-type: none"> – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu – wybór Karola Wojtyły na papieża – pielgrzymki papieża do ojczyzny – <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> – wsparcie Kościoła dla opozycji – Jan Paweł II jako papież pielgrzym – znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i> 	IV.16	1
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys PRL w latach 70. XX w. – działalność opozycyjna – strajki robotnicze i powstanie związku zawodowego „Solidarność” – bohaterowie „Solidarności” – L. Wałęsa, A. Walentynowicz, A. Gwiazda – wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji – przełom 1989 r. i upadek komunizmu – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i> 	IV.17	1
Powtórzenie materiału i sprawdzian wiadomości z rozdziału IV			2

WYMAGANIA PROGRAMOWE DLA KLASY V SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej	Liczba godzin
Rozdział I. Pierwsze cywilizacje			

1. Życie pierwszych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie człowieka – różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia – życie człowieka pierwotnego – epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza – początki rolnictwa i udomowienie zwierząt – dawne i współczesne sposoby wytopienia żelaza – terminy: <i>praludzie, rewolucja neolityczna, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, brąz</i> 	I.1	1
2. Miasta-państwa Mezopotamii	<ul style="list-style-type: none"> – Mezopotamia jako kolebka cywilizacji – znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji – osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców starożytnej Mezopotamii – Kodeks Hammurabiego – terminy: <i>Mezopotamia, cywilizacja, Bliski Wschód, kanały nawadniające, Sumerowie, pismo klinowe</i> 	I.2	1
3. W Egipcie faraonów	<ul style="list-style-type: none"> – Egipt jako przykład antycznej cywilizacji – znaczenie Nilu dla państwa egipskiego – osiągnięcia cywilizacji egipskiej – struktura społeczna w starożytnym Egipcie – wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej – terminy: <i>faraon, politeizm, mumifikacja, sarkofag, piramidy, hieroglify</i> 	I.2 I.3 I.4 I.5	1
4. W starożytnym Izraelu	<ul style="list-style-type: none"> – judaizm jako przykład religii monoteistycznej – dzieje Izraelitów – Dekalog – Tora – postaci: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon – terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz</i> 	I.2 I.3 I.5	1
5. Cywilizacja Indii i Chin	<ul style="list-style-type: none"> – osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Dalekiego Wschodu – system kastowy – hinduizm religią Indii – terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński</i> 	I.2 I.5	1
* 6. Od hieroglifów do alfabetu	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji – ewolucja pisma i wynalezienie alfabetu – terminy: <i>papirus, pismo obrazkowe, hieroglify, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i> 		1
* Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano pismo Egipcjan?	<ul style="list-style-type: none"> – naukowy aspekt wyprawy Napoleona do Egiptu – trudności związane z rozszyfrowaniem hieroglifów – znaczenie Kamienia z Rosetty dla egiptologii – terminy: Kamień z Rosetty – postaci: Jean François Champollion 		
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału I			2
Rozdział II. Starożytna Grecja			

1. Demokratyczne Ateny	<ul style="list-style-type: none"> – warunki geograficzne Grecji – życie w greckiej polis – cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej – Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych Aten – terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> – postaci historyczne: Perykles 	<p>I.2 I.3 I.4</p>	1
2. Sparta i wojny z Persami	<ul style="list-style-type: none"> – ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty – cechy i etapy wychowania spartańskiego – powstanie i rozwój imperium perskiego – wojny grecko-perskie – terminy: <i>Persowie, danina, sojusz, hoplita, falanga</i> – wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą – postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas 	<p>I.2 I.3</p>	1
3. Bogowie i mity	<ul style="list-style-type: none"> – wierzenia starożytnych Greków – mity greckie – najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes – Homer i jego dzieła – <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i> – terminy: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, wojna trojańska, koń trojański</i> – postać historyczna: Homer 	<p>I.3 I.5</p>	1
4. Kultura starożytnej Grecji	<ul style="list-style-type: none"> – wspólne elementy w kulturze greckich polis – najważniejsze dokonania sztuki greckiej – narodziny teatru greckiego – znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i jej najwybitniejsi przedstawiciele – grecka matematyka i medycyna – rola sportu w życiu starożytnych Greków – terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> – postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu 	I.5	1
5. Imperium Aleksandra Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – podboje Aleksandra Wielkiego – wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą) – wyprawa Aleksandra do Indii – kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego – terminy: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura hellenistyczna</i> – postaci historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki) 	<p>I.2 I.5</p>	1
* Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros?	<ul style="list-style-type: none"> – siedem cudów świata – konstrukcja latarni morskiej w Faros 		

Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II			2
Rozdział III. Starożytny Rzym			
1. Ustrój starożytnego Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> – legendarne początki państwa rzymskiego – zasady ustrojowe republiki rzymskiej – społeczeństwo starożytnego Rzymu – dokonania Gajusza Juliusza Cezara – upadek republiki – powstanie cesarstwa rzymskiego – terminy: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> – postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August 	<p>I.2 I.3 I.4</p>	1
2. Imperium Rzymskie	<ul style="list-style-type: none"> – podboje rzymskie – Imperium Rzymskie i jego prowincje – organizacja armii rzymskiej – podział cesarstwa – upadek cesarstwa zachodniorzymskiego – terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i> 	<p>I.2 I.3 I.4</p>	1
3. Życie w Wiecznym Mieście	<ul style="list-style-type: none"> – Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto – życie codzienne i rozrywki w Rzymie – podział społeczeństwa rzymskiego – wierzenia religijne Rzymian – terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> 	<p>I.3 I.5</p>	1
4. Dokonania starożytnych Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> – Rzymianie jako wielcy budowniczości – kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków – prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa – najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie – terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII Tablic, Kodeks Justyniana</i> – postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy 	I.5	1
5. Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> – Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej – przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie – rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa – Edykt mediolański i zakończenie prześladowań – terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i> – postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, 	<p>I.3 I.6</p>	1

	święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki		
* Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak	<ul style="list-style-type: none"> – rola szlaków handlowych w starożytności – bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian – kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku 		
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III			2
Rozdział IV. Początki średniowiecza			
1. Bizancjum w czasach świetności	<ul style="list-style-type: none"> – cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego – dokonania Justyniana Wielkiego – Konstantynopol jako Nowy Rzym – tradycja grecka w Bizancjum – osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków – upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki – terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sophia, ikona, freski, mozaika</i> – postaci historyczne: Justynian I Wielki 	II.2	1
2. Arabowie i początki islamu	<ul style="list-style-type: none"> – pochodzenie Arabów – działalność Mahometa i narodziny islamu – religia muzułmańska i jej zasady – dżihad i podboje Arabów – kultura i nauka arabska – terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> – postaci historyczne: Mahomet 	II.1	1
3. Nowe państwa w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie państwa Franków – cesarstwo Karola Wielkiego – rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego – traktat w Verdun i jego skutki – nowe państwa w Europie – Rzesza Niemiecka – terminy: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i> – postaci historyczne: Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I 	III.1 III.2	1
4. Konflikt papieża z cesarstwem	<ul style="list-style-type: none"> – wielka schizma wschodnia i jej skutki – przyczyny sporu między cesarzem a papieżem w XI wieku – spotkanie Grzegorza VII z Henrykiem IV w Canossie – konkordat wormacki i jego postanowienia – terminy: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i> 	III.3	1

	– postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV		
5. Wyprawy krzyżowe	– zajęcie Ziemi Świętej przez Turków – synod w Clermont – krucjaty – utworzenie Królestwa Jerozolimskiego – powstanie zakonów rycerskich: templariuszy, joannitów i Krzyżaków – upadek Akki – skutki wypraw krzyżowych – terminy: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i> – postać historyczna: papież Urban II	III.4	1
* Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy	– zakon templariuszy i jego funkcje po zakończeniu krucjat – wzrost znaczenia i bogactwa templariuszy – przyczyny kasacji zakonu – polskie posiadłości templariuszy		
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału IV			2
Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza			
1. System feudalny	– podział społeczeństwa na seniorów i wasali – społeczna drabina feudalna – podział społeczeństwa średniowiecznego na stany terminy: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i>	IV.1	1
2. Epoka rycerzy	– ideał rycerza i jego obowiązki – od paza do rycerza – życie codzienne rycerzy – elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza – kultura rycerska – terminy: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i>	IV.3	1
* Tajemnice sprzed wieków – Dlaczego rycerze brali udział w turniejach?	* rola turniejów rycerskich * przebieg turniejów * konsekwencje zwycięstwa i porażki w turnieju * obyczajowość turniejowa		
3. Średniowieczne miasto i wieś	– powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich – lokacje miast i wsi – samorząd miejski i jego organy – społeczeństwo miejskie – organy samorządu wiejskiego – wygląd średniowiecznego miasta – zajęcia ludności wiejskiej – terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadzka, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska,</i>	IV.2 IV.3	1

	<i>ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona</i>		
4. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> – duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki – religijność doby średniowiecza – średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie – życie w średniowiecznym klasztorze – średniowieczne szkolnictwo – terminy: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie, skrytoria, kopiści, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i> – postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu 	IV.4	1
5. Sztuka średniowiecza	<ul style="list-style-type: none"> – rola sztuki w średniowieczu – znaczenie <i>Biblia pauperum</i> – styl romański i jego cechy – styl gotycki i jego charakterystyczne elementy – rzeźba i malarstwo średniowieczne – pismo i miniatury w rękopisach – zabytki średniowieczne w Polsce – terminy: <i>Biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i> 	IV.3	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału V			2
Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów			
1. Zanim powstała Polska	<ul style="list-style-type: none"> – najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych – osada w Biskupinie – Słowianie w Europie i ich kultura – wierzenia dawnych Słowian – pierwsze państwa słowiańskie – plemiona słowiańskie na ziemiach polskich – terminy: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swarog, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> – postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody 	III.2 V.1	1
2. Mieszko I i początki Polski	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój państwa Polan – dynastia Piastów – panowanie Mieszka I – małżeństwo Mieszka z Dobrawą – chrzest Polski i jego skutki – konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią – terminy: <i>książę, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> – postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa 	V.2	1

3. Polska Bolesława Chrobrego	<ul style="list-style-type: none"> – misja biskupa Wojciecha i jej skutki – zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje – stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie – terminy: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i> – postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III 	V.2 V.3	1
4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego – panowanie Mieszka II – reformy Kazimierza Odnowiciela – polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego – koronacja Bolesława Śmiałego – konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki – termin: <i>insygnia królewskie</i> – postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław 	V.3 V.4	1
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> – rządy Władysława Hermana i Sieciecha – podział władzy między synów Władysława Hermana – bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem – najazd niemiecki na ziemie polskie i obrona Głogowa – podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego – statut Krzywoustego i jego założenia – terminy: <i>palatyn (wojewoda), statut, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> – postaci historyczne: Władysław Herman, Sieciech, Zbigniew, Bolesław Krzywousty 	V.5	1
6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	<ul style="list-style-type: none"> – grody i ich funkcje – życie w grodzie i na podgrodziu – sposoby uprawy roli na ziemiach polskich – podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów – zakres władzy panującego – powinności poddanych wobec władcy – powstanie rycerstwa w Polsce – terminy: <i>metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, posługi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca</i> 	V.6	1
* Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?	<ul style="list-style-type: none"> * źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego * obiektywizm i prawda historyczna 		
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VI			2
Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku			
1. Rozbicie dzielnicowe	<ul style="list-style-type: none"> – walki wewnętrzne między książętami piastowskimi – utrwalenie rozbicia dzielnicowego – osłabienie Polski na arenie międzynarodowej – sprowadzenie Krzyżaków do Polski 	VI.1 VI.2 VI.3 VI.4	1

	<ul style="list-style-type: none"> – najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą – przemiany społeczne i gospodarcze w okresie rozbięcia dzielnicowego – terminy: <i>rozbięcie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i> 		
2. Zjednoczenie Polski	<ul style="list-style-type: none"> – koronacja i śmierć Przemysła II – panowanie Wacława II – rola arcybiskupów gnieźnieńskich i wspólnej diecezji w zjednoczeniu dzielnic polskich – przejścia władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja – polityka Władysława Łokietka – konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami – terminy: <i>starosta, Szczerbiec</i> – postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Wacław II, Władysław Łokietek 	VI.5 VII.6	1
3. Czasy Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego – pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu – przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego – reformy Kazimierza Wielkiego – umocnienie granic państwa – utworzenie Akademii Krakowskiej i jego skutki – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka – terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – postać historyczna: Kazimierz Wielki 	VII.1 VII.2 VII.3 VII.6	1
4. Unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> – koniec dynastii Piastów na polskim tronie – rządy Andegawenów w Polsce – unia polsko-litewska w Krewie – wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem – pokój w Toruniu – unia w Horodle – terminy: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> – postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen 	VII.1 VII.3 VII.4 VII.5 VII.6	1
* Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko?	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> – Jan Matejko jako malarz dziejów Polski – obrazy jako źródło wiedzy historycznej – znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i> 		
5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej – bitwa pod Warną – panowanie Kazimierza Jagiellończyka – wojna trzynastoletnia – drugi pokój toruński i jego postanowienia – panowanie Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech – terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i> – postaci historyczne: Władysław III Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Zbigniew Oleśnicki 	VII.1 VII.3 VII.4 VII.5 VII.6	1

6. Monarchia stanowa w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – monarchia patrymonialna i stanowa – wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej – przekształcenie się rycerstwa w szlachtę – przywileje szlacheckie i ich konsekwencje – ukształtowanie się sejmu walnego – konstytucja <i>Nihil novi</i> i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej – terminy: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa sejm walny, izba poselska, senat</i> 	VII.7	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VII			2

WYMAGANIA PROGRAMOWE DLA KLASY VII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Temat lekcji	Materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej.	Liczba godzin
Rozdział I: Europa po kongresie wiedeńskim			
1. Kongres wiedeński	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zwołania kongresu wiedeńskiego – uczestnicy kongresu wiedeńskiego i ich rola w podejmowaniu decyzji – „sto dni” Napoleona, jego klęska pod Waterloo i ostateczny upadek cesarza Francuzów – postanowienia kongresu wiedeńskiego – zmiany ustrojowe i terytorialne – sprawa polska na kongresie wiedeńskim – Święte Przymierze – jego cele i uczestnicy – postacie historyczne: car Aleksander I, Klemens von Metternich, Charles Talleyrand – znaczenie terminów: <i>restauracja, legitymizm, równowaga europejska</i> 	XIX.1	1
2. Rewolucja przemysłowa	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny rewolucji przemysłowej – uwarunkowania i kierunki rozwoju przemysłu w Europie – pierwsze wielkie ośrodki przemysłowe w Europie – rozwój transportu – skutki gospodarcze i społeczne rewolucji przemysłowej – wynalazki XIX w. – elektryczność i początki telekomunikacji – znaczenie terminów: <i>fabryka, industrializacja, urbanizacja, kapitaliści, robotnicy, kapitalizm, proletariats</i> – postacie historyczne: James Watt, George Stephenson, Michael Faraday, Samuel Morse 	XIX.2	1
3. Nowe idee polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – nowe ideologie: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm i komunizm – teoretycy nowych ideologii – aspekty gospodarcze i społeczno-polityczne nowych ideologii – narodziny ruchu robotniczego – czartyzm, związki 	XXIV.4	1

	<p>zawodowe</p> <p>– znaczenie terminów: <i>ideologia, wolna konkurencja, petycja, strajk, związek zawodowy</i></p> <p>– postacie historyczne: Adam Smith, Edmund Burke, Karol Marks</p>		
4. Przeciwno Świętemu Przymierzu	<p>– powstanie dekabrystów w Rosji</p> <p>– rewolucja lipcowa we Francji</p> <p>– walka Greków i Belgów o niepodległość</p> <p>– przyczyny Wiosny Ludów</p> <p>– przebieg i skutki rewolucji lutowej we Francji</p> <p>– Wiosna Ludów w Prusach i krajach niemieckich</p> <p>– Wiosna Ludów w Cesarstwie Austriackim</p> <p>– Wiosna Ludów we Włoszech</p> <p>– wojna krymska – przyczyny, przebieg i skutki</p> <p>– znaczenie terminów: <i>warsztaty narodowe, parlament frankfurcki, uwłaszczenie chłopów</i></p> <p>– postacie historyczne: car Mikołaj I, Ludwik Napoleona Bonaparte, car Aleksander II</p>	XI.1	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału I			2
Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim			
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	<p>– podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim</p> <p>– sytuacja społeczno-gospodarcza Polaków w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej</p> <p>– reformy uwłaszczeniowe w zaborze pruskim</p> <p>– kultura polska i oświata w zaborach pruskim, austriackim i w Rzeczypospolitej Krakowskiej</p> <p>– znaczenie terminu: <i>ziemie zabrane</i></p> <p>– postacie historyczne: Edward Raczyński, Tytus Działyński</p>	XX.1 XX.4	1
2. W Królestwie Polskim	<p>– konstytucja Królestwa Polskiego – zasady ustrojowe i organy władzy</p> <p>– rola namiestnika Królestwa Polskiego i wielkiego księcia Konstantego</p> <p>– rozwój gospodarczy i reformy Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego</p> <p>– kultura i oświata w Królestwie Polskim</p> <p>– zmiany sytuacji politycznej w Królestwie Polskim</p> <p>– działalność opozycyjna i spiskowa (Towarzystwo Filomatów, Towarzystwo Filaretów, Towarzystwo Patriotyczne, Sprzysiężenie Podchorążych)</p> <p>– znaczenie terminów: <i>konspiracja, kalizanie</i></p> <p>– postacie historyczne: Franciszek Ksawery Drucki-Lubecki, książę Konstanty Romanow, Adam Jerzy Czartoryski, Walerian Łukasiewicz</p>	XX.2	1
3. Powstanie listopadowe	<p>– przyczyny wybuchu powstania listopadowego</p> <p>– przebieg powstania i charakterystyka władz powstańczych</p> <p>– wojna polsko-rosyjska</p> <p>– wielkie bitwy powstania listopadowego</p> <p>– walki powstańcze poza Królestwem Polskim</p> <p>– przyczyny klęski powstania listopadowego</p> <p>– znaczenie terminów: <i>noc listopadowa, detronizacja, dyktator</i></p> <p>– postacie historyczne: Piotr Wysocki, Ignacy Prądzyński, Emilia Plater, Józef Sowiński</p>	XX.3	1
4. Wielka Emigracja	<p>– rozmiary i znaczenie Wielkiej Emigracji</p> <p>– stronnictwa polityczne polskiej emigracji i ich programy polityczno-społeczne (Komitet Narodowy Polski,</p>	XX.5	1

	Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Hôtel Lambert, Gromady Ludu Polskiego) – wybitni Polacy na emigracji – twórcy, politycy, naukowcy – znaczenie terminów: <i>zsyłka, emisariusz, emigracja, amnestia</i> – postacie historyczne: Joachim Lelewel, Ludwik Mierosławski		
5. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym	– skutki powstania listopadowego w Królestwie Polskim – represje popowstaniowe – zmiany ustrojowe w Królestwie Polskim – początki rusyfikacji – polityka Rosji na ziemiach zabranych – działalność spiskowa po powstaniu listopadowym i rola emisariuszy – próba wzniesienia powstania narodowego w 1846 r. w zaborze pruskim, powstanie krakowskie – rabacja galicyjska i jej następstwa – znaczenie terminów: <i>Kościół greckokatolicki, Statut organiczny, noc paskiewiczowska, kontrybucja, katorga, praca organiczna, rabacja</i> – postacie historyczne: Szymon Konarski, Iwan Paskiewicz, Jakub Szela, Piotr Ściegienny, Edward Dembowski	XX.3 XX.5 XXI.2	1
6. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	– przebieg i skutki Wiosny Ludów w Wielkopolsce – początki działalności polskich działaczy narodowych na Mazurach i Śląsku – przebieg i skutki Wiosny Ludów w Galicji – początki konfliktu polsko-ukraińskiego i jego następstwa – znaczenie hasła <i>Za wolność waszą i naszą</i> – udział Polaków w europejskiej Wiośnie Ludów – znaczenie terminu <i>serwituty</i> – postacie historyczne: Józef Lompa, Józef Bem, Henryk Dembiński	XXI.2	1
7. Kultura polska doby romantyzmu	– kultura polska po rozbiorach – idee romantyzmu – osiągnięcia kultury polskiej doby romantyzmu – polski mesjanizm – początki badań historii Polski – znaczenie terminów: <i>racjonalizm, romantyzm, mesjanizm</i> – postacie historyczne: Fryderyk Chopin, Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Andrzej Towiański, Artur Grottger	XX.5	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału II			2
Rozdział III: Europa i świat po Wiośnie Ludów			
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	– rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych – rozwój demograficzny, napływ imigrantów, osadnictwo i los rdzennych mieszkańców Ameryki Północnej – dualizm gospodarczy i polityczny Stanów Zjednoczonych w połowie XIX w. – problem niewolnictwa i ruch abolicjonistyczny – przyczyny i przebieg wojny secesyjnej – skutki wojny domowej – znaczenie terminów: <i>abolicjonizm, secesja, Unia, Konfederacja, wojna totalna</i> – postać historyczna: Abraham Lincoln	XXIII.2	1
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	– rola Piemontu w procesie jednoczenia Włoch – idee zjednoczenia Włoch Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldiiego – przebieg wojny z Austrią i rola Francji w procesie	XIII.1	1

	<p>jednoczenia Włoch</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyprawa „tysiąca czerwonych koszul” – zjednoczenie Włoch i powstanie Królestwa Włoch – koncepcje zjednoczenia Niemiec – rola Prus w procesie zjednoczenia Niemiec – polityka Ottona von Bismarcka – wojny Prus z Danią i Austrią oraz ich znaczenie dla poszerzania wpływów pruskich w Niemczech – wojna prusko-francuska – okoliczności wybuchu, przebieg i skutki – proklamacja Cesarstwa Niemieckiego – Komuna Paryska – znaczenie terminów: <i>risorgimento</i>, <i>komunardzi</i>, „<i>czerwone koszule</i>” – postacie historyczne: Giuseppe Garibaldi, Camillo Cavour, Otto von Bismarck, Jarosław Dąbrowski 		
3. Kolonializm w XIX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny ekspansji kolonialnej w XIX w. – kolonizacja Afryki – polityka kolonialna w Azji – gospodarcza i społeczna rola kolonii w XIX w. – konflikty kolonialne – imperium kolonialne Wielkiej Brytanii – znaczenie terminu <i>kolonializm</i> – postacie historyczne: Cecil John Rhodes, królowa Wiktorja, Mahdi 	XXIII.3	1
4. Rozwój nowych ruchów politycznych	<ul style="list-style-type: none"> – demokratyzacja życia politycznego – rozwój ruchu robotniczego – narodziny nurtu socjaldemokratycznego – ideologia anarchistyczna – początki chrześcijańskiej demokracji – rozwój ideologii nacjonalistycznych – wpływ przemian cywilizacyjnych na proces emancypacji kobiet – znaczenie terminów: <i>społeczeństwo industrialne</i>, <i>anarchizm</i>, <i>solidaryzm społeczny</i>, <i>nacjonalizm</i>, <i>syjonizm</i>, <i>emancypacja</i>, <i>sufrażystki</i> – postać historyczna: papież Leon XIII 	XXIII.4	1
5. Postęp techniczny i zmiany cywilizacyjne	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój nauk przyrodniczych – teoria ewolucji i jej znaczenie dla rozwoju nauki – rozwój medycyny i higieny w drugiej połowie XIX w. – odkrycia z dziedziny fizyki –promieniotwórczość pierwiastków – rozwój komunikacji i środków transportu – budowa wielkich kanałów morskich i ich znaczenie (Kanał Sueski i Panamski) – wpływ odkryć i wynalazków na życie codzienne w drugiej połowie XIX w. – postacie historyczne: Maria Skłodowska-Curie, Ludwik Pasteur, Karol Darwin, bracia Wright, Thomas Alva Edison, Guglielmo Marconi 	XXIII.4	1
6. Kultura przełomu XIX i XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost popularności literatury i prasy w XIX w. – nowe nurty w malarstwie i architekturze drugiej połowy XIX w. (impresjonizm, secesja) – początki kinematografii – narodziny kultury masowej – upowszechnienie sportu i kultury fizycznej – znaczenie terminów: <i>realizm</i>, <i>pozytywizm</i>, <i>naturalizm</i>, 	XXIII.4	1

	<i>impresjonizm, historyzm</i> – postacie historyczne: Joseph Conrad, Auguste Comte, Auguste Renoir, bracia Lumière, Pierre de Coubertain		
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału III			2
Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów			
1. Ziemie polskie przed powstaniem styczniowym	– początki idei pracy organicznej na ziemiach polskich – odwilż posewastopolska w Rosji i Królestwie Polskim – manifestacje patriotyczne i „rewolucja moralna” – wzrost aktywności politycznej polskiego społeczeństwa – stronnictwa polityczne w Królestwie Polskim – „biali” i „czerwoni” – znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, „biali”, „czerwoni”, <i>modernizacja</i> – postacie historyczne: Karol Marcinkowski, Aleksander Wielopolski, Andrzej Zamoyski	XXII.1	1
2. Powstanie styczniowe	– polityka A. Wielopolskiego i jego reformy – bezpośrednie przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego – wymowa i znaczenie manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego – przebieg i charakter walk powstańczych w Królestwie Polskim i na Litwie – rola dyktatorów i Rządu Narodowego – kwestia chłopska podczas powstania styczniowego – dekret cara o uwłaszczeniu – znaczenie terminów: „rewolucja moralna”, <i>biali, czerwoni, branka, dyktator, państwo podziemne, wojna partyzancka</i> – postacie historyczne: Romuald Traugutt, Marian Langiewicz, Stanisław Brzóska	XXII.1 XXII.2 XXII.3	1
3. Represje po powstaniu styczniowym	– represje wobec uczestników powstania styczniowego – likwidacja odrębności Królestwa Polskiego i polityka Rosji na ziemiach zabranych – polityka rusyfikacji urzędów i szkolnictwa – represje wobec Kościoła katolickiego i unickiego – zesłania powstańców i powstanie zabajkalskie – sposoby oporu Polaków przed polityką rusyfikacji – znaczenie terminów: <i>rusyfikacja, generał-gubernator, noc apuchtinowska, Uniwersytet Latający, tajne komplety, kibitka, trójjajolizm</i> – postacie historyczne: Aleksandr Apuchtin, Michaił Murawjow	XXII.4	1
4. W zaborze pruskim i austriackim	– polityka germanizacji w zaborze pruskim – rugi pruskie, działalność Hakaty i Kulturkampf – autonomia Galicji i jej przejawy – polonizacja oświaty i rozwój kultury – postawy Polaków wobec polityki zaborców w zaborze pruskim i austriackim – świadomość narodowa Polaków pod zaborami i proces powstawania nowoczesnego narodu polskiego – znaczenie terminów: <i>rugie pruskie, Komisja Kolonizacyjna, Hakata, Kulturkampf, ustawa kagańcowa, stańczycy, strajk szkolny, germanizacja, rusyfikacja</i> – postacie historyczne: Mieczysław Ledóchowski, Michał Drzymała, Maria Konopnicka	XXIV.1 XXIV.2 XXIV.3	1

5. Rozwój gospodarczy ziem polskich	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – specyfika sytuacji gospodarczej poszczególnych zaborów. – inne narodowości na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej – postęp cywilizacyjny na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. – znaczenie terminów: <i>emigracja zarobkowa, ziemiaństwo</i> – postacie historyczne: Hipolit Cegielski, Ignacy Łukasiewicz, Franciszek Stefczyk 	XXIV.2 XXIV.3	1
6. Nowe ruchy polityczne na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności narodzin nowych ruchów politycznych na ziemiach polskich – założenia programowe i działalność partii socjalistycznych, nacjonalistycznych i ludowych, – podziały na polskiej scenie politycznej na przełomie XIX i XX w. – znaczenie terminów: <i>internacjonalizm, solidaryzm narodowy</i> – postacie historyczne: Ludwik Waryński, Józef Piłsudski, Róża Luksemburg, Roman Dmowski 	XXIV.4	1
7. Organizacje niepodległościowe na początku XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich oraz jej kontekst narodowy i społeczny – przebieg rewolucji lat 1905–1907 – stosunek polskich ugrupowań politycznych do rewolucji 1905–1907 – postawa Polaków w przededniu Wielkiej Wojny – orientacja proaustriacka i prorosyjska – ich oczekiwania polityczne i najważniejsi działacze – powstanie organizacji niepodległościowych (Polska Organizacja Wojskowa, Polskie Drużyny Strzeleckie, Związek Strzelecki) – znaczenie terminu: <i>organizacja paramilitarna</i> – postacie historyczne: Józef Mirecki, Stefan Okrzeja 	XXIV.5 XXIV.6	1
8. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	<ul style="list-style-type: none"> – program polskiego pozytywizmu i jego teoretycy – znaczenie pracy organicznej i pracy u podstaw dla społeczeństwa polskiego – wzrost popularności powieści i malarstwa historycznego – wyodrębnienie się i charakterystyka polskiej inteligencji – polskie szkoły historyczne i ich odmienne stanowiska w sprawie dziejów Polski – Młoda Polska i jej wkład w rozwój kultury polskiej przełomu wieków – znaczenie terminów: <i>modernizm, Młoda Polska, katastrofizm, symbolizm</i> – postacie historyczne: Eliza Orzeszkowa, Bolesław Prus, Henryk Sienkiewicz, Jan Matejki, Stanisław Wyspiański 	XXIV.3	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału IV			2
Rozdział V: I wojna światowa			
1. Świat na drodze ku wojnie	<ul style="list-style-type: none"> – rola nowych mocarstw (Stany Zjednoczone, Niemcy i Japonia) w zmianie układu sił na świecie – wojna rosyjsko-japońska i jej znaczenie – wyścig zbrojeń – nowe rozwiązania techniczne w służbie armii – narastanie konfliktów politycznych, gospodarczych i militarnych między mocarstwami europejskimi 	XXV.1 XXV.2	1

	<ul style="list-style-type: none"> – powstanie trójprzymierza i trójporozumienia – wojny bałkańskie i ich skutki – znaczenie terminów: <i>trójprzymierze, trójporozumienie, kocioł bałkański</i> 		
2. Na frontach I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – rola zamachu w Sarajewie dla losów Europy – działania na froncie zachodnim (bitwy nad Marną, pod Ypres, o Verdun, nad Sommą) – działania wojenne na morzach i ich znaczenie dla przebiegu wojny – okoliczności przystąpienia Stanów Zjednoczonych do wojny – zakończenie działań wojennych – traktat brzeski, rozejm w Compiègne – znaczenie terminów: <i>wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna, państwa centralne, nieograniczona wojna podwodna</i> – postać historyczna: arcyksiążę Franciszek Ferdynand 	XXV.2 XXV.4	1
3. I wojna światowa na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – postawy Polaków w sytuacji nadchodzącej wojny – przebieg walk na froncie wschodnim (bitwy pod Tannenbergiem i Gorlicami) – działania I Kompanii Kadrowej i Legionów Polskich – kryzys przysięgowy i jego znaczenie – działalność polskich formacji zbrojnych u boku Rosji – powstanie Błękitnej Armii – znaczenie terminów: <i>Legiony Polskie, kryzys przysięgowy</i> – postacie historyczne: Józef Haller, Ignacy Jan Paderewski 	XXVI.3	1
4. Rewolucje w Rosji	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lutowej w Rosji – konflikt wewnętrzny w okresie dwuwładzy (działalność Lenina, ogłoszenie tzw. tez kwietniowych) – rewolucja październikowa i jej skutki – wojna domowa i interwencje sił ententy – następstwa polityczne i międzynarodowe rewolucji bolszewickiej i wojny domowej – znaczenie terminów: <i>mienszewicy, bolszewicy, biali, czerwoni, dyktatura proletariatu, Czeka</i> – postacie historyczne: Aleksander Kiereński, Włodzimierz Lenin, Lew Trocki, Feliks Dzierżyński 	XXV.5	1
5. Sprawa polska podczas I wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – postawa państw zaborczych wobec sprawy polskiej – Akt 5 listopada i jego znaczenie dla sprawy polskiej – stanowisko państw ententy w sprawie polskiej – znaczenie orędzie prezydenta T.W. Wilsona dla sprawy polskiej – udział Polaków w obradach konferencji pokojowej w Paryżu i jej decyzje w kwestii ziem polskich – znaczenie terminów: <i>Akt 5 listopada, Rada Regencyjna, linia Curzona</i> – postacie historyczne: Thomas Woodrow Wilson, Władysław Grabski 	XXVI.1 XXVI.2 XXVI.3	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału V			2
Rozdział VI: Świat w okresie międzywojennym			
1. Świat po I wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> – skutki społeczne, ekonomiczne i polityczne I wojny światowej – traktat wersalski i traktaty pokojowe z państwami 	XXVII.2	1

	<p>centralnymi oraz ich postanowienia</p> <ul style="list-style-type: none"> – powstanie Ligi Narodów i jej znaczenie w okresie międzywojennym – powstanie nowych lub odzyskanie niepodległości przez narody europejskie (Polska, Czechosłowacja, Królestwo SHS, Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia, Irlandia) – konferencja w Locarno i jej postanowienia – wielki kryzys gospodarczy – przyczyny i jego skutki polityczne – znaczenie terminów: <i>system wersalski, mały traktat wersalski, demilitaryzacja, plebiscyt, Liga Narodów, czarny czwartek, New Deal, europeizacja</i> – postacie historyczne: Mustafa Kemal Atatürk, Franklin Delano Roosevelt 		
2. Narodziny faszystów	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny powojennego kryzysu demokracji – narodziny i rozwój włoskiego faszystów (ideologia, działalność partii faszystowskiej) – okoliczności przejęcia władzy przez B. Mussoliniego i budowa państwa totalitarnego – powstanie i rozwój niemieckiego narodowego socjalizmu (ideologia, działalność partii narodowosocjalistycznej) – okoliczności przejęcia władzy przez A. Hitlera, budowa państwa i społeczeństwa totalitarnego w Niemczech – represje i zbrodnie nazistów w pierwszych latach sprawowania władzy w Niemczech – faszyzm i autorytaryzm w innych państwach europejskich – znaczenie terminów: <i>faszyzm, marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), system monopartyjny, indoktrynacja, totalitaryzm, autorytaryzm, antysemityzm, ustawy norymberskie, „noc kryształowa”</i> – postacie historyczne: Benito Mussolini, Adolf Hitler, Josef Goebbels 	XXVII.3	1
3. ZSRS – imperium komunistyczne	<ul style="list-style-type: none"> – ekspansja terytorialna Rosji Radzieckiej – utworzenie ZSRS – okoliczności przejęcia władzy przez J. Stalina i metody jej sprawowania – funkcjonowanie gospodarki w ZSRS w okresie międzywojennym – terror komunistyczny i wielka czystka – propaganda komunistyczna – stosunki sowiecko-niemieckie w okresie międzywojennym i znaczenie współpracy tych państw – powstanie, cele i działalność Kominternu – znaczenie terminów: <i>stalinizm, NKWD, kult jednostki, wielka czystka, komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja, gospodarka planowa, Gułag, łagry, Komintern</i> – postać historyczna: Józef Stalin 	XXVII.3	1
4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	<ul style="list-style-type: none"> – przemiany społeczne i obyczajowe po I wojnie światowej – przemiany w modzie i życiu codziennym – rozwój nauki i techniki (wynalazki, środki transportu publicznego, motoryzacja, kino, radio, telewizja) – kultura masowa i jej wpływ na społeczeństwo – nowe kierunki w architekturze i sztuce 	XXVII.1	1

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>emancypacja, kultura masowa, mass media, produkcja taśmowa, indoktrynacja, funkcjonalizm</i> – postacie historyczne: Orson Wells, Charlie Chaplin 		
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	<ul style="list-style-type: none"> – militaryzacja Niemiec i jej konsekwencje – ekspansja Japonii na Dalekim Wschodzie – polityka zagraniczna Włoch – znaczenie zbliżenia politycznego Włoch, Niemiec i Japonii – wojna domowa w Hiszpanii i jej kontekst międzynarodowy – okoliczności <i>Anschlusu</i> Austrii – polityka ustępstw Zachodu wobec Niemiec – konferencja w Monachium i jej następstwa – Europa w przededniu wojny – aneksja Czechosłowacji, zajęcie Kłajpedy przez III Rzeszę – znaczenie terminów: <i>remilitaryzacja, Anschluss, państwa osi, appeasement, aneksja</i> – postacie historyczne: Francisco Franco, Neville Chamberlain 	<p>XXXI.1 XXXI.2 XXXI.3 XXXI.4</p>	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VI			2
Rozdział VII: Polska w okresie międzywojennym			
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja ziem polskich pod koniec I wojny światowej – powstanie lokalnych ośrodków polskiej władzy: Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krakowie, Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego, Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej w Lublinie – powrót J. Piłsudskiego z Magdeburga i przejęcie władzy – powołanie i pierwsze reformy rządów J. Moraczewskiego i I.J. Paderewskiego – początki odbudowy państwowości polskiej – trudności w unifikacji państwa – znaczenie terminów: <i>Naczelnik Państwa, unifikacja</i> – postacie historyczne: Ignacy Daszyński, Jędrzej Moraczewski 	<p>XXVIII.1 XXIX.1</p>	1
2. Walka o granicę wschodnią	<ul style="list-style-type: none"> – spór o kształt odrodzonej Polski – koncepcje granic i koncepcje państwa R. Dmowskiego i J. Piłsudskiego – konflikt polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią – wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, Bitwa Warszawska, pokój w Rydze i jego postanowienia) – problem Litwy Środkowej, „bunt” gen. L. Żeligowskiego i jego skutki – znaczenie terminów: <i>koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orłęta Lwowskie, „cud nad Wisłą”, linia Curzona, bunt Żeligowskiego</i> – postacie historyczne: Szymon Petlura, Wincenty Witos, Tadeusz Rozwadowski, Lucjan Żeligowski 	<p>XXVIII.2 XXVIII.3</p>	1
3. Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej	<ul style="list-style-type: none"> – przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – zaślubiny z morzem i odzyskanie Pomorza przez Polskę – przyczyny, przebieg i skutki I i II powstania śląskiego – wyniki plebiscytu na Górnym Śląsku – wyniki plebiscytów na Warmii, Mazurach i Powiślu – konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński – znaczenie terminów: <i>Międzysojusznicza Komisja Rządząca i Plebiscytowa na Górnym Śląsku, plebiscyt, Polski Komisariat Plebiscytowy</i> 	<p>XXVIII.2</p>	1

	– postacie historyczne: Józef Dowbor-Muśnicki, Wojciech Korfanty		
4. Rządy parlamentarne	<ul style="list-style-type: none"> – postanowienia małej konstytucji z 1919 r. – ustrój II Rzeczypospolitej w świetle konstytucji marcowej z 1921 r. – elekcja G. Narutowicza na prezydenta i jego zabójstwo – rząd W. Grabskiego i jego reformy – polska scena polityczna przed zamachem majowym – charakterystyka rządów parlamentarnych w latach 1919–1926 – znaczenie terminów: <i>sejm ustawodawczy, mała konstytucja, konstytucja marcowa, kontrasygnata, Zgromadzenie Narodowe, system parlamentarny, czynne i bierne prawo wyborcze</i> – postacie historyczne: Gabriel Narutowicz, Stanisław Wojciechowski 	XXVIII.1 XXIX.2	1
5. Zamach majowy i rządy sanacji	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny i przejawy kryzysu rządów parlamentarnych w II Rzeczypospolitej – przebieg i skutki zamachu majowego – wybór I. Mościckiego na prezydenta – wzmocnienie władzy wykonawczej poprzez wprowadzenie noweli sierpniowej i konstytucji kwietniowej z 1935 r. – stosunek rządów sanacyjnych do opozycji politycznej (proces brzeski, wybory brzeskie) – śmierć J. Piłsudskiego i rywalizacja o władzę w obozie sanacji – polski autorytaryzm na tle europejskim – znaczenie terminów: <i>przewrót majowy, piłsudczycy, sanacja, autorytaryzm, nowela sierpniowa, rządy pułkowników, BBWR, Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, konstytucja kwietniowa</i> – postacie historyczne: Ignacy Mościcki, Walery Sławek, Władysław Sikorski 	XXIX.3 XXIX.4	1
6. Gospodarka II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – problemy gospodarki II RP, podział na Polskę A i B – reforma rolna w okresie międzywojennym – oczekiwania, trudności i stopień realizacji – reformy gospodarcze dwudziestolecia międzywojennego – reformy W. Grabskiego (walutowa) i E. Kwiatkowskiego (budowa COP) – wielki kryzys gospodarczy w Polsce – znaczenie terminów: <i>magistrala węglowa, reforma walutowa, reforma rolna, Centralny Okręg Przemysłowy</i> – postać historyczna: Eugeniusz Kwiatkowski 	XXX.3 XXX.2	1
7. Społeczeństwo odrodzonej Polski	<ul style="list-style-type: none"> – struktura społeczna, narodowościowa i wyznaniowa II Rzeczypospolitej – polityka II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych – rozwój szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>asymilacja narodowa, asymilacja państwowa, getto ławkowe, numerus clausus, analfabetyzm</i> 	XXX.1 XXX.4	1
8. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – osiągnięcia polskiej nauki (filozofia, matematyka, chemia) – dorobek i twórcy polskiej kultury w dwudziestoleciu międzywojennym (literatura, poezja, malarstwo, 	XXX.4	1

	<p>architektura)</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozwój polskiej kinematografii – postacie historyczne: Stefan Banach, Hugo Steinhaus, Florian Znaniecki, Tadeusz Kotarbiński, Stefan Żeromski, Władysław Reymont, Zofia Nałkowska, Maria Dąbrowska, Witold Gombrowicz, Bruno Schulz, Julian Tuwim, Stanisław Ignacy Witkiewicz 		
9. II Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja międzynarodowa odrodzonego państwa na początku lat dwudziestych – sojusze z Francją i Rumunią – znaczenie układów w Rapallo i Locarno dla międzynarodowej pozycji Polski – założenia polityki równowagi i „równych odległości” – relacje Polski z Niemcami i ZSRR (traktat o nieagresji z ZSRR, deklaracja o niestosowaniu przemocy z Niemcami) – znaczenie terminów: <i>polityka prometejska, Międzymorze, polityka równowagi i „równych odległości”, wojna prewencyjna</i> – postać historyczna: Józef Beck 	XXIX.5	1
10. Polska w przededniu II wojny światowej	<ul style="list-style-type: none"> – postawa Polski wobec decyzji konferencji monachijskiej – zajęcie Zaolzia przez Polskę – niemieckie żądania wobec Polski – stanowisko władz polskich wobec roszczeń Hitlera – zacieśnienie współpracy Polski z Francją i Wielką Brytanią – pakt Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencje – postawa społeczeństwa polskiego wobec zagrożenia wybuchem wojny – postacie historyczne: Joachim von Ribbentrop, Władysław Mołotow 	XXIX.5 XXXI.4 XXXI.5	1
Powtórzenie wiadomości i sprawdzian z rozdziału VII			2

WYMAGANIA PROGRAMOWE DLA KLASY VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Odniesienia do podstawy programowej	Liczba godzin
ROZDZIAŁ I: II WOJNA ŚWIATOWA			
1. Napaść na Polskę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niemieckie przygotowania do wojny 2. Polacy w przededniu wojny 3. Wybuch wojny 4. Przebieg walk 5. Napaść sowiecka 6. Zakończenie walk i bilans wojny obronnej 	XXXII.1 XXXII.2 XXXII.3	1
2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wojna zimowa 2. Atak III Rzeszy na kraje skandynawskie 3. Agresja niemiecka na Europę Zachodnią 4. Klęska Francji 5. Bitwa o Anglię 6. Wojna na Bałkanach 	XXXIII.1	1
TSW – Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jak pokonać flotę brytyjską? 2. Bitwa o Anglię 3. Pierwsza porażka Hitlera 	XXXIII.1	1

3. Wojna III Rzeszy z ZSRS	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przygotowania do wojny 2. Atak niemiecki na ZSRS 3. Wielka Wojna Ojczyźniana 4. Stosunek ludności ZSRS do okupanta 5. Walki o Leningrad i Stalingrad 	<p>XXXIII.1 XXXIII.3</p>	1
4. Polityka okupacyjna III Rzeszy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych 2. Ruch oporu w okupowanej Europie 3. Polityka niemiecka wobec Żydów 4. Holokaust 5. Postawy wobec Holokaustu 	XXXIII.2	1
5. Wojna poza Europą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Walki w Afryce Północnej 2. Wojna na Atlantyku 3. Przystąpienie Japonii do wojny 4. Ofensywa japońska w Azji 	<p>XXXIII.1 XXXIII.3</p>	1
6. Droga do zwycięstwa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Początek Wielkiej Koalicji 2. Bitwa na Łuku Kurskim i jej następstwa 3. Walki na Sycylii i we Włoszech 4. Konferencja w Teheranie 5. Otwarcie drugiego frontu w Europie 	<p>XXXIII.1 XXXIII.3 XXXIII.4</p>	1
7. Koniec II wojny światowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ład jałtański 2. Koniec wojny w Europie 3. Walki na Dalekim Wschodzie 4. Kapitulacja Japonii 	<p>XXXIII.1 XXXIII.3 XXXIII.4</p>	1
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I			2
ROZDZIAŁ II: POLACY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ			
1. Dwie okupacje	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podział ziem polskich 2. Okupacja niemiecka 3. Terror hitlerowski 4. Okupacja sowiecka 5. Deportacje w głąb ZSRS 	<p>XXXIV.1 XXXIV.2</p>	1
2. Władze polskie na uchodźstwie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powstanie polskiego rządu na emigracji 2. Stosunki polsko-sowieckie 3. Armia Polska w ZSRS 4. Sprawa katyńska 5. Śmierć Sikorskiego 	<p>XXXIV.2 XXXV.1</p>	1
3. Polskie Państwo Podziemne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Początki działalności konspiracyjnej 2. Powstanie Armii Krajowej 3. Działalność ZWZ-AK 4. Polityczne podziały polskiego podziemia 5. Polskie Państwo Podziemne 	XXIV.4.	1
TSW –Zbrojne akcje polskiego ruchu oporu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akcja pod Arsenalem 2. Akcja „Główki” 	XXXIV.4	1
4. Społeczeństwo polskie pod okupacją	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niemiecki terror 2. Postawa Polaków wobec okupacji 3. Zagłada polskich Żydów 4. Powstanie w getcie warszawskim 5. Polacy wobec Holokaustu 6. Rzeź wołyńska 	<p>XXXIV.1 XXXIV.2 XXXIV.3</p>	1

5. Plan „Burza” i powstanie warszawskie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan „Burza” i jego przebieg 2. Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego 3. Wybuch powstania 4. Walki powstańcze 5. Upadek i skutki powstania 	XXXIV.5	1
6. Polacy w koalicji anty-hitlerowskiej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Armia Polska we Francji 2. Polskie Siły Zbrojne w Wielkiej Brytanii 3. Polacy podczas walk w Europie Zachodniej 4. Wojsko Polskie w ZSRS 	XXXV.2 XXXV.3	1
7. Sprawa polska pod koniec wojny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Polska lubelska 2. Jałta a sprawa polska 3. Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego 4. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej 	XXXV.3 XXXVII.1	1
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II			2
ROZDZIAŁ III: ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ			
1. Powojenny podział świata	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skutki II wojny światowej 2. Konferencja w Poczdamie 3. Procesy norymberskie 4. Powstanie ONZ 5. Plan Marshalla 6. Okupacja Niemiec 	XXXIII.4 XXXVI.1	1
2. Początek zimnej wojny	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ekspansja komunizmu w Europie 2. Doktryna Trumana 3. Kryzys berliński 4. Powstanie NATO 5. Powstanie berlińskie 6. Powstanie dwóch państw niemieckich 7. Budowa muru berlińskiego 	XXXVI.2 XXXVI.3 XXXVI.4 XXXVI.7	1
TSW – Historia muru berlińskiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miasto podzielone żelazną kurtyną 2. Ucieczka do lepszego świata 3. Solidarni z berlińczykami 4. Upadek muru 	XXXVI.7	1
3. Za żelazną kurtyną	<ol style="list-style-type: none"> 1. ZSRS po II wojnie światowej 2. Kraje demokracji ludowej 3. Odwilż w bloku wschodnim 4. Powstanie węgierskie 5. Polityka odprężenia 	XXXVI.4 XXXVI.5	1
4. Daleki Wschód po II wojnie światowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wojna domowa w Chinach 2. Polityka wewnętrzna Mao Zedonga 3. Wojna koreańska 4. Klęska Francji w Indochinach 	XXXVI.6 XXXVI.9	1
5. Rozpad systemu kolonialnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego 2. Powstanie Indii i Pakistanu 3. Konflikt indyjsko-pakistański 4. Upadek kolonializmu w Afryce 5. Kraje Trzeciego Świata 	XXXVI.6	1
6. Konflikt na Bliskim Wschodzie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Powstanie państwa Izrael 2. Kryzys sueski 3. Wojna sześciodniowa i Jom Kippur 4. Konflikt palestyński pod koniec XX w. 	XXXVI.8	1

	5. Rewolucja islamska w Iranie 6. I wojna w Zatoce Perskiej		
7. Zimna wojna i wyścig zbrojeń	1. Rywalizacja Wschód–Zachód 2. Kryzys kubański 3. Wojna w Wietnamie 4. Rządy Breżniewa 5. Praska wiosna	XXXVI.5 XXXVI.7	1
8. Droga ku wspólnej Europie	1. Demokratyzacja Europy Zachodniej 2. Upadek europejskich dyktatur 3. Początek integracji europejskiej 4. Od EWG do Unii Europejskiej	XXXVI.12	1
9. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.	1. Rewolucja obyczajowa 2. Ruchy kontestatorskie 3. Bunty studenckie 4. Ruchy feministyczne 5. Terroryzm polityczny 6. Walka z segregacją rasową 7. Sobór Watykański II	XXXVI.13	1
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III			2
ROZDZIAŁ IV: POLSKA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ			
1. Początki władzy komunistów w Polsce	1. Nowa Polska 2. Przesiedlenia ludności 3. Postawy polskiego społeczeństwa 4. Referendum ludowe 5. Sfałszowane wybory	XXXIII.5 XXXVII.1	1
TSW – Jak Polacy zajmowali Ziemie Odzyskane?	1. Przejmowanie kontroli 2. Napływ osadników 3. Zagospodarowywanie Ziem Odzyskanych 4. <i>Sami swoi</i>	XXXVII.1 XXXVIII.1	1
2. Opór społeczny wobec komunizmu	1. Początek terroru 2. Podziemie antykomunistyczne 3. Represje komunistyczne 4. Jak ujawniano kulisy bezpieki?	XXXVII.2	1
3. Powojenna odbudowa	1. Zniszczenia wojenne 2. Zagospodarowanie Ziem Odzyskanych 3. Reforma rolna 4. Nacjonalizacja przemysłu i handlu 5. Plan trzyletni	XXXVIII.1	1
4. Polska w czasach stalinizmu	1. Powstanie PZPR 2. Przemiany gospodarczo-społeczne 3. Próba kolektywizacji 4. Stalinizm w Polsce 5. Socrealizm 6. Konstytucja stalinowska 1952 roku 7. Walka z Kościołem katolickim	XXXVIII.1 XXXVIII.2	1
5. Polski Październik	1. PRL po śmierci Stalina 2. Spory wewnętrzne w PZPR 3. Poznański Czerwiec 4. Początki rządów Gomułki	XXXVIII.3	1
6. PRL w latach 1956–1970	1. Mała stabilizacja 2. Spór z Kościołem 3. Początek opozycji 4. Marzec 1968 r.	XXXIX.1 XXXIX.2 XXXIX.3	1

	5. Grudzień 1970 r.	XXXIX.4	
7. Polska w latach 70. XX wieku	1. „Druga Polska” Edwarda Gierka 2. Rozwój na kredyt 3. Niepowodzenia gospodarcze 4. „Propaganda sukcesu” 5. Nowelizacja konstytucji	XXXIX.2 XXXIX.3	1
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV			2
ROZDZIAŁ V: UPADEK KOMUNIZMU			
1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce	1. Czerwiec 1976 roku 2. Powstanie opozycji 3. Rozwój opozycji 4. Papież w Polsce	XXXIX.4 XXXIX.5 XXXIX.6	1
2. Powstanie „Solidarności”	1. Strajki sierpniowe 2. Utworzenie NSZZ „Solidarność” 3. I Zjazd NSZZ „Solidarność” 4. Na drodze do konfrontacji	XXXIX.7 XXXIX.8	1
3. Stan wojenny i schyłek PRL	1. Wprowadzenie stanu wojennego 2. Świat wobec sytuacji w Polsce 3. Reakcja społeczeństwa 4. Opozycja antykomunistyczna poza „Solidarnością” 5. Ostatnie lata PRL	XL.1 XL.2	1
TSW – Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem?	1. Początki Pomarańczowej Alternatywy 2. Po co robić happeningi? 3. We Wrocławiu 4. Działalność po Okrągłym Stole	XL.2	1
4. Rozpad bloku wschodniego	1. Kryzys ZSRS i zmiana sytuacji międzynarodowej 2. Próby reform w ZSRS 3. Jesień Ludów 4. Rozpad ZSRS	XXXVI.10 XXXVI.11	1
5. Początek III Rzeczypospolitej	1. Geneza Okrągłego Stołu 2. Okrągły Stół 3. Wybory czerwcowe 4. Budowa III Rzeczypospolitej	XL.3 XLI.1	1
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V			2
ROZDZIAŁ VI: POLSKA I ŚWIAT W NOWEJ EPOCE			
1. Europa po rozpadzie ZSRS	1. Europa na przełomie XX i XIX wieku 2. Rosja w nowej rzeczywistości 3. Wojna w Czeczenii 4. Wojna w Jugosławii	XXXVI.10 XXXVI.11	1
TSW – Terroryzm w walce o niepodległość	1. Pierwsze zamachy 2. Śmierć w teatrze 3. Atak na szkołę	XXXVI.10	1

2. Konflikty na świecie po 1989 roku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Daleki Wschód 2. Kraje afrykańskie 3. Współczesne konflikty na świecie 4. Konflikt palestyńsko-izraelski 5. Wojna z terroryzmem 	<p>XXXVI.8 XXXVI.9</p>	1
3. Polska w latach 90. XX w.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reformy gospodarcze 2. Koszty społeczne transformacji ustrojowej 3. Rozpad obozu solidarnościowego 4. Sytuacja wewnętrzna Polski 5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej 	<p>XLI.1 XLI.2 XLI.3</p>	1
4. Polska w NATO i EU	<ol style="list-style-type: none"> 1. Polityka zagraniczna 2. Polska droga do UE 3. Polskie społeczeństwo wobec Unii 4. Polska w strukturach NATO 5. Polska w wojnie z terroryzmem 	<p>XLII.1 XLII.2 XLII.3</p>	1
5. Świat w erze globalizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Globalizacja 2. Rewolucja informacyjna 3. Kultura masowa 4. Globalna wioska czy globalne miasto? 5. Współczesne migracje 	XXXVI.13	1
6. Wyzwania współczesnego świata	<ol style="list-style-type: none"> 1. Problemy demograficzne 2. Nierówności społeczne 3. Przestępczość zorganizowana 4. Zagrożenie terrorystyczne 5. Zagrożenia ekologiczne 	XXXVI.13	1
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI	POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI		2